

Հ . ԵՐԵՄԱՆԻՆ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆԸ

— 1 —

«Բագմանի է զ.ին» Հ . Երեմեանը գայթակի
թուք. «Ալբանի զ վեհադրով յօդանախ մէջ Ար-
տաստածու պատկերն ու ուղարկած մէջ քանի առ-
աջանանենք դասից ըլլուէնք: Եւ չըստական առա-
րոյականի պարունակով զ-ը կը կարույ ի
տաթիւ, վեհապատճեն իր հոգածափակիւն վ-ը
է և գրականութեան դասեա տալու զաւրմալիք
թիւք ի առենքաւ: Մտադիր ըլլուայ մտաւու-
թիւ մը մէջ ըմալզմակուրն դրական արդի կաց-
արան դրէ մարդաբանութեան ինչ որ կը մտածեմ,
ինչիքան զարդ պահի ըստի Հ . Երեմեանի բ-
կանին վրայ:

Համբ փութամ Հանգարտեցենէլ մեծարյա վարդար սահմաններո Աստուածածինն անձն չեն ուղղակա պարքերութիւնն առաջարկեցին յաստէ է, թութիւնը և հերեւակին հմանական կառա վրայ վայրուն գաղափար մը չեն տար), անձն զուին Արքայի պատրիերին (Եւ եւ կը կործէի թ իշեր մը առգի կամ գեղեցիկ ըլլաւ յայտաբար ըստականի հետ ու է յայրաբութիւն չունա

Արդյուն ի՞նչ կեցաւուր, ի՞նչ ոգբաւի ըմբառաւուրախնի, որուն համարած մընկնի լըսեւանը թիւն է կը պահէ Յթանեանեանի մը գտաւածաւ հանգիքի տակէն՝ այս պահուն ուր բանդարաւածաւ համարածիք է այդ մասին ի՞ւ զ ու զայրէնիւ յատնեան, ի կը զայրէան անկից ծ ու իը բառերը շնորհածուն ու այդպէս թրամանեան կը ցոյշէնէ աշակէն իւզգէն որ է ս

Աւելին կայ : Գալֆայեան անոնք երբասա
թթվիսի պարագաներից մեջ կոչ է ըստ բարեկ կ
դղբասանաթիւն և առանձ է կուլու ։ փփառի կամ
այդ պարուն օրին մէկ հետքին ըստ ի ենթակա ու
հաշակառու ողբերգուն Պալոս Տայկանի թագոր
զայ ու մէ թթվական ըստը բարագանաթիւն ։ և այ
կ է ծ արտասունեղով , «թթիւսօ կ իսաւար և
հարաբեկան առջև . ի ես պատրաստ ամէց ըստ
հետեւար ի բարագանաթիւնը կ եռան կ ելլու
ըշաբան ներկայացնան մէջ , և ասոյ մէր ապա
պատրաստ ամէց կ արտասունեղով : Անահին
պարուն կ համարենք գիմնազիկներ ընկեր ու որոն
առաջ համար տարապետուն տարբեր բառ չկայ
լըստիւն մէջ լրտ , պաշտոթեման կը տանեն որ այ
տիպար պաշտաման թիւն կը դանի նայն Հ .
հնա կունէն . արտաման առաջ ի նույն թիւն մէջ առ

Տաղանդ և աշխատաթիւն այս առողջ ուսանողներ և սկսնակներ խրամատուելու համար երբեք պէտք չեմ ուժեցած չ. Արամեաններու առողջութիւնը և իր առանձին բնու

Առաջեն այս քալիֆականին խնդիրը ինչպէս ուրիշ բան չէ բայց եթէ խորը սուր մը: Անոնք ու այլ քառամելի ախտար պատզուանին համար կը յիշէն մէկ քանի ներդրալից երկուողերը որք տնօր չամց-էլիթը ներկայացմանը աւելիթով երեւան եւրազական այլ եւ այլ թիգրմէրու մէջ: գիտարու են որ այդ երկուողները անսուրչագիր են, գրաստ են չեւ թիգրմատներէ, այլ պարզ լրացրենք և այդ լրացրենք ալ մէր ողպէրգու սին շանգարգուուս են գլաւուրազնի իր «Գլաւոյ Թատրոն» վայաստանի շնաներուն գրայ գալաք շարշաթանքինքնուն համար, և մասամբ այս գիտուողմէթման ընտանիքի անուրանիցի յատիք բարձրացն անուրանիցի յատիք թիգրմէնէն գրուուած ու խառած: Բայց անուրանիցի սիրու է կորեւ թիգրմէնէն գալաք բարձրացն անուրանիցի յատիք թիգրմէնէն գրուուած ու խառած: Այս գալաք գէշ խաղաց աշամէթմէթը որուափ «Յիթէլլոյն», եթէ կորեւ է ի ու լ ալ բառը գրուուած էր երկար հեղանակ ալ: Առաջին անգամ որ ճշմարտու քանի թիգրմէթի մը, Ֆրանսիակ Սամուել, եկաւ մեր աշամէթմէթի ներկայացմանը հանգիստան ըլլալու, արգիւթէ տեսանք: Թիգրմէնէն իր կած տպաւորութիւնը ուրան աղկալութէ ու մեր աղկալին արժանապատուու թարան համար ու քանի վերաբեր վերաբեր մը արտայական այդ երկուողին աւարտին, այդ մասին կարու են վկանէլ այն բոլոր բարիպարակ հայերը որուած ենք:

Հման բառ մը ունենամ աւելցնելու, և այլու փակուած կը չկանաչ այս աստղականի պատմութիւնը, որտով զինայ զրադիլ՝ միժմայն մեր հայրային բարյականին տեսակէտով անոր ունեցնեց կարեռութեանը համար:

Թիգրիսի «Տարարուց» գենենիկ վաղանիւուր և Վաստանոյի «Չարմարուց» Քալիֆային սհանար մը» կը նըկատին: Համ' լ աւ: Կ' ուսախակիւն այդ երկու թիգրմէրուն որ այդ պարագ հրատիքն ներկայացու մը տալ իրեն քարացիւ ներ Մանանադ թիգրիսի ու Վաստանութատական ներկայացն մեր անպահան են: շատ գիրին է այդ երկու քատաքներուն մեջ այսօքանիական» ներկայացու մը կամանիրգիւ: Թող մատէն անենէն զինք, և այս ասեն հնատաքքիւ պիտի ըլլալու իրենց տպաւորութիւնը խննալու, ասին «համամար» համար:

Գալով բուռ ինչ ինդրոյն, ինչ ալ գրեն, ինչ ալ ըսնեն, ինչ ալ ըննեն, և ճամքուս կրայ մեր ինչպատին արձակած թուլաւուածին բացապանութիւնները չեն որ պիտի արգիլեն զիս—ամէն անգամ որ Քալիֆայինը համարածի ներկայանալ եւրազական համարածի երկու աջակայանալ մեր ողբերգու, առաջուց գիտի ըսնեմ զինքը:

ԱՐՄԵՐՈՒԱՅԻՆ ՅՐԱՄԱՐԱԼԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ»

(ԴՐՈՅԱԿ Ն. 3, 1899 Մայիս)

— ո ո —

Ենդափիսականութիւնը հիմուած է ընդհանուր բացասութեան վերայ: Բացասութեան այլ լնուանութիւնն է, բացարձակութիւնն է որ յիշափիսական բոլոր ծրացիները մնաց համար անջան պարզ եւ գրաւէլ է զարգնում: Բայց եւ հէնց այդ բացարձակութիւնն յեղափոխական դասողութիւնների միակողմանի եւ սիսալ լինելուն պատճան է զանուում:

Մարդիկը հրաշտակ են: Այս զատողութեան վերայ յեղափոխական ոգին անում է հետեւեալ հակագութիւնը թիւնը՝ «Մարդիկը սատանայ են»: Առաջին կարծիք կարող է սիսալ լինել, իսկ դրանից՝ կրկորդը: Նրա հակագութիւնը, ճիշդ չէ դանուու: Ամենաճիշդը կը լիւնք, օրինակ, ասել: «Իրենց բնաւորութեան մէջ մարդիկ ունին ինչպէս հրեշտակային, այս պէս եւ սատանայական յակութիւնները»: Բայց յեղափոխականութիւնը այսպիսի յարաբերական զատողութիւններով գուրու չէ զալիս հրապարակ: Եւ, ուղցէ, գուրու էլլէ կարող զալ: Կարիքի է եւ կիսութավ կը Ոնըն իրաւացի է, ասելով որ միայն այն կուսակցութիւնը ազգեցութիւնը եւ ապագայ ունի հասարակութեան մէջ: Որը ունի պարզ միակողմանի եւ բացարձակ ծրացիր, լինի եւ այդ ծրացիրը ամբողջապէս անմիտ: Հաւանական է որ՝ գործնական տեսակէտիք՝ այդպէս էլլպիտի լինի: Բայց նորից կրկնուու եմ, որ այդ չէ նշանակում թիգրմէնէ այդ ոգովի յաստանակութիւնը ճիշդ են:

Ասապիսի մագիք ծագեցին իմ մէջ, իր կարգացի «Ամբոխային արամարանութիւն» յօցուած Դրօշակի մէջ: Այդ յօցուածի վերայ կանչ առնել, որովհետեւ նա շատ բնորոշ է մեր յեղափիսական թիգրմէթիր համար: Երբ Հայոց հասարակութեան այն մասը որ կոտորածներից առաջ նայում էր մեր յեղափիսականների վերայ ինչպէս «միակ ազատիչների» եւ այն մասը որ երբեք նոցա չէր համարուու: Կոտորածների ժամանակ եւ կոտորածներից յօտու յանկար զարձեցին գէպ ի Ժընեւ ու Լանդու իրենց հարցական եւ յարակողական հայեցքները, Դրօշակի եւ Հնայիկի խմբացութիւնների դրութիւնը գուռարացաւ: Պահանջն եղաւ պատպանուելու «ներգին թշնամիների»